

מדינת ישראל
משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מינהל החינוך
הדתי

מינהל חברה
ונוער

המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה
(ממלכתי, ממלכתי דתי)

המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

אלי כהן

1924-1965

"...מלחמת אנשי הסתר, אלה הקרויים "מרגלים"

אלה המפסידים את הקרב כאשר הם מתגלים
אלה הנופלים בכף או בחזית כמו טובי החיילים
אלה הנמצאים על אדמת האויב ראשונים ואחרונים
אלה הבוחרים להישאר תמיד – חיילים אלמונים.

בסתר בסתר הם עושים את מלאכתם..."

("לוחמי הסתר" חיים חפר)

"אלי כהן

לוחם הסתר בסוריה"

מערכי שיעור ופעילויות

(לבתי הספר היסודיים, לחטיבות הביניים
ולחטיבה העליונה)

תשע"ו - 2016

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

ערכת פעילות זו מוקדשת לזכרו של אלי כהן ז"ל שבדמו תרם לקיומה של מדינת ישראל וביטחונה, ולזכרם של "לוחמי הסתר", שנלחמו בחזית המורכבת והסבוכה, אלו שחיו חיים שאולים בזהות בדויה בודדים ורחוקים ממשפחתם ומעמם בשם מסירותם המוחלטת למדינת ישראל.

לוחמי הסתר, מאת חיים חפר, 18.4.1968

בלחש, בלחש, הם דוברים אלינו מבתי האסורים,
מן הצינוק האפל ומאור זרקורי החוקרים.
מצלו של החבל ומאימת התאים המסוגרים
הם דוברים אלינו כמו בתפילה הנאמרת בכוונה
שנתיים, עשר, ארבע עשרה שנה
וכל שנה היא חדשים, שבעות וימים
ושעות של צפייה המהלכת אימים.
וכל אותה עת הם מקריבים לנו בהסתר
את שנות חייהם היפות ביותר.

אך גם כשהם נותנים לנו את שנותיהם כשי
הם לא אומרים זאת בקול רם, גם לא לוחשים זאת בחשאי
הם עושים זאת באלם חזק וכואב
ובשתיקה ממושמתת הקורעת את הלב.
אך אותן שנים מתות, אותן שנים ארוכות
שואגות אלינו יותר מכל הצעקות,
והן מתמזגות לאחד בקריאות הצהלה
של ראשוני הלוחמים אשר הגיעו לתעלה
והן נישאות באוויר ונישאות על פני המים
והן פורצות אל הגולן והן בשערי ירושלים.

העם הזה רוצה לומר תודה
ללוחמי הסתר לאנשי הסוד והחידה,
ולחוסף אולי איזו מילת חיבה נלבבת
העם היה ודאי רוצה – אלו ידע הוא את הכתובת.

בסתר, בסתר, ברחובות הזרים
בעריה של סוריה ועל אדמת מצרים
ללא אחים וקרובים, בלי ידידים ומכרים
בלי עיתונים עבריים, בלי שפה, בלי ספרים
רק בשפתיים קמוצות אשר חותמות את השקט,
סוערת המלחמה אשר איננה נפסקת.

מלחמת אנשי הסתר, אלה הקרויים "מרגלים",
אלה המפסידים את הקרב כאשר הם מתגלים,
אלה הנופלים בכף או בחזית כמו טובי החיילים,
אלה הנמצאים על אדמת האויב ראשונים ואחרונים
אלא הבורחים להישאר תמיד – חיילים אלמונים.

בסתר, בסתר, הם עושים את מלאכתם
ולפעמים אין אנו יודעים את חייהם ולפעמים אין יודעים את מותם,
ואנחנו שומעים על כישלונותיהם יותר מאשר על מעשי גבורתם,
אבל מעבר לגבולות ולמרחק אנחנו מרגישים אותם
אנחנו חשים את אצבעותיהם ברחפן
על מפתח המשדר באותיות הצופן,
אנו חשים את עיניהם הסוקרות ובוהנות,
את מחשבתם המצרפת דינים וחשבונות
אנחנו חשים איך ליבם נע כמטוטלת
למראה איש במדים עומד בדלת.
אנחנו חשים את הרמז הניתן, את החיוך המבוים,
את הפגישות החטופות במקום מסוים,
אנחנו חשים איתם את רגעי המתח והסכנה
ונוהרים איתם מהמלכודת שהוטמנה.
ואנחנו עוברים איתם כלילה את דרך החלומות האכזרית,
שמותר לחלום בה הכל – אבל לא בעברית.
אנחנו הולכים איתם בארץ אויב הזרועה מוקשים בכל שביליה
והם משרתים את מולדתם דווקא בהתנכרם אליה
לוחמי הסתר, אנשי הסוד והסכנה
החיילים הנלחמים כל יום, כל שנה.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

צוות כתיבה

ד"ר אורנה כץ, אתר, מפמרי"ת היסטוריה (ממלכתי), משרד החינוך
רונית שוחט, מדריכה מרכזת ארצית, אגף א' לפיתוח פדגוגי, מזכירות פדגוגית, משרד החינוך
עדי שפירא, סגנית מנהלת בית הספר הארצי (שייף), מינהל חברה ונוער, משרד החינוך
מוריה שטרן, צוות כתיבה יסודי, חמ"ד, משרד החינוך
אילנה פרייטג, המחלקה לחינוך לחיים בחברה - אגף א' לחינוך יסודי, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך
הדר ברודמן, מדריכה להיסטוריה, חינוך ממלכתי דתי, מחוז מרכז, משרד החינוך
שרית יפה, מדריכה ארצית לערכים בהיסטוריה, משרד החינוך

ייעוץ דידקטי

ד"ר אורנה כץ, אתר, מפמרי"ת היסטוריה (ממלכתי), משרד החינוך
בלהה גליקסברג, מפמרי"ת היסטוריה ומפ"א אזרחות בחמ"ד, משרד החינוך
עמליה לואין, מפקחת ארצית (פיתוח תכנים ותכניות), מינהל חברה ונוער, משרד החינוך
אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי, המחלקה לחינוך לחיים בחברה - אגף א' לחינוך יסודי, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

פתח דבר

אלי כהן נמנה על 'אנשי הצללים' – אנשי המודיעין, שתרומתם לקיומה של מדינת ישראל ולשלום תושביה לא תסולא בפז. רוב רובם של אישים אלה סיימו את שירותם בשלום ותרומתם נותרה חשאית. למרבה הצער – אלי כהן שילם את המחיר האולטימטיבי – חייו – על שירותו זה. אלי כהן נולד במצרים בשנת 1924. אחרי מלחמת העצמאות עלתה משפחתו ארצה ואלי נותר במצרים ועסק בלימודי הנדסה ובפעילות ציונית בתנועות הציוניות שפעלו שם באותו זמן. ב-1957, בעקבות מבצע קדש, אלי גורש ממצרים והגיע ארצה. הוא התגורר בבית ים, ובשנת 1959 נישא לנדיה – בת למשפחת עולים מעיראק; נולדו להם שלושה ילדים: סופי, עירית ושי.¹

ב-1957 מיד עם הגעתו ארצה זומן אלי לריאיון אצל קצין הגיוס של יחידה 188 באמ"ן, יחידה, שהופקדה על גיוס לוחמים בארצות ערב, על הכשרתם והפעלתם למטרות איסוף מודיעין ומשימות מיוחדות.

בינואר 1961 נשלח אלי לארגנטינה כדי לבסס בה את סיפור חייו החדש כערבי ארגנטיני ממוצא סורי, בשם כמאל אמין ת'אבת, ולהשיג זהות חדשה ותעודות חדשות בהתאם. אלי החל להתערות בקהילה הערבית המקומית והיה לאחד מחבריה. בכך סיים אלי בהצלחה רבה את פרק גיוסו, הכשרתו כלוחם ובניית זהותו החדשה.

בינואר 1962 נכנס אלי כהן בפעם הראשונה לסוריה והתמקם בדמשק. משימתו העיקרית – התרעה על מלחמה באמצעות איסוף מודיעין ממקורות שונים על הנעשה בסוריה ובצבאה. בדמשק שכר אלי כהן, על פי ההנחיות שקיבל, דירה שצופה אל המטכ"ל הסורי. זאת כדי לאפשר לו, בין היתר, להבחין במו עיניו בפעילות חריגה ולדווח עליה בזמן אמת.

הוא ביסס את דמותו כאיש עסקים מצליח, לאומן סורי ואדם נדיב מאוד: נדיב במתנות לאנשים אשר הוא חפץ בקשרים עמם, נדיב בתרומות לקופות המפלגות השונות וכן לצדקה. כך, בשילוב אישיותו הכובשת וכישרונו המיוחד בקשירת קשרים, הוא הצליח בזמן קצר מאוד להתחבר לקבוצה של אנשי מפתח במערכת הצבאית והפוליטית בסוריה.

ב-1964 העביר מידע חשוב על אודות הפעילות הסורית להטיית מקורות הירדן, דבר שאפשר לישראל לסכל את המהלך הסורי.

בסוף 1964, לאחר ביקורו בארץ, שב אלי כהן לדמשק, ב-26 לינואר 1965 הוא נתפס על ידי המודיעין הסורי, ובמרס 1965 נפתח משפטו. לאלי לא ניתנה זכות להגנה משפטית ולא זכות לערער על גזר דין המוות שהוטל עליו בתום עשרת ימי המשפט.

ב-18 במאי 1965 בשעה 02:00 לפנות בוקר הוצא אלי כהן מתאו והובא לתחנת משטרה בכיכר אל-מרג'ה (כיכר הקדושים במרכז העיר). שם עשו למענו הסורים שתי מחוות אנושיות ייחודיות: הרב הראשי של יהדות סוריה –

1 המידע באדיבות "המרכז למורשת מודיעין", אתר הנצחה ממלכתי לחללי קהילת המודיעין <http://malam.cet.ac.il>

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

הרב נסים אינדיבו כהן – הובא אליו כדי שיתפלל אותו תפילה אחרונה; וניתנה לו הרשות, לבקשתו, לכתוב מכתב אחרון למשפחתו.

בשעה 03:00 לפנות בוקר הוציאו הסורים את אלי כהן אל הכיכר והעלו אותו לגרדום.

אלי כהן, האיש שלנו בדמשק. האיש שהתגייס לתפקיד המורכב, הסבוך והמסוכן ביותר – היה חייל בשירות החשאי של מדינת ישראל. הוא עזב את ביתו, את בני משפחתו, את עמו ואת מולדתו וחי חיים שאולים בקרב אנשים שפעלו ללא לאות להשמדת עמו ומדינתו. אלי שילם בחייו ובדמו תרם לביטחון המדינה והביא לניצחוננו המשמעותי במלחמת ששת הימים.

לוי אשכול ראש-ממשלת ישראל אמר כי מעשיו של אלי כהן חסכו למדינת ישראל חטיבות רבות של חיילים, והמידע שהביא לפני מלחמת ששת הימים היה מידע שלא יסולא מפז, והביא לניצחון הגדול במלחמת ששת הימים". בשל פועלו וההצלחה הרבה בתפקידו נטען כי אלי כהן היה הסוכן המוצלח ביותר של המוסד. בעטים בהן פעל בסוריה היה למרגל החשוב ביותר שהיה למדינת ישראל.

ראוי שדמותו של אלי כהן תזכה למקום של כבוד בזיכרון הלאומי ובליבו של כל אחד מאיתנו ותהיה נר לרגליו, דוגמה ומופת למסירות, פטריוטיות, שליחות ודבקות במשימה.

רציונל

אלי כהן 1924-1965 התרפ"ה - התשכ"ה, היה מרגל ישראלי, אשר הצליח במסגרת תפקידו להעביר מידע חיוני רב ובעל ערך לביטחונה ולקיומה של מדינת ישראל. בצעירותו היה פעיל בתנועה הציונית במצרים שבה נולד, ובגיל 33 עלה לישראל. מי שכונה "האיש שלנו בדמשק" שרת כמרגל בסוריה במסווה של איש עסקים ארגנטינאי מוסלמי ממוצא סורי. הוא נתפס על ידי הסורים בעת ששידר מידע ל"מוסד". ב-18 במאי 1965 בשעה 03:00 לפנות בוקר הוציאו הסורים את אלי כהן אל כיכר אל-מרג'ה והעלו אותו לגרדום. כך הגיעה לסיומה שליחותו המסוכנת של אלי כהן בסוריה. כל שנותר לנו הינו זכרו ומורשתו של אלי, דמות מופת בלתי נשכחת, גיבור ישראל, חדור אהבה עצומה ומסירות ללא גבולות לעמו ולארצו.

ראוי שפרק מפואר זה בתולדות מדינת ישראל בכלל ובמורשת הגבורה בפרט יזכה למקום של כבוד והוקרה במערכת החינוך, והנחלת גבורתו ומורשתו של אלי כהן לדור הצעיר יהיה שזור בתחומי דעת רלוונטיים, וכן בתכנים ערכיים.

סיפור חייו ומותו של אלי כהן מתכתב עם סיפורה של מדינת ישראל ומשתלב עם סיפורי הגבורה והקרבת החיים למען קיומה וביטחונה.

עלינו לזכור שתלמידי מערכת החינוך נולדו שנים רבות לאחר הוצאתו של אלי כהן להורג, לכן עלינו לחבר אותם לפועלו ולתרומתו המשמעותית למדינת ישראל, תוך חיבור למציאות חייהם ולערכים הבאים לידי ביטוי בדמותו, בפועלו ובתרומתו למדינת ישראל. ערכה זו מציעה לצוותים החינוכיים בבתי הספר מערכי שיעור ופעילויות המזמנים מפגש מרתק ומרגש עם דמותו ופועלו של אלי כהן באמצעות פעילות חווייתית ולמידה מתוך מקורות מידע היסטוריים - תעודות, מסמכים, מכתבים, תמונות ועוד.

מערכי השיעור בערכה זו מבקשים לעורר ולעודד שיח משמעותי בסוגיות העולות מסיפורו של אלי כהן: חיים בעולם של "שקרים", החיים הכפולים - הזהות הבדויה מול הזהות האמיתית, המחויבות למשפחה (אישה וילדים) מול בחירה בדרך חיים העומדת בסתירה מוחלטת למחויבות זו, המחיר הכבד שמשלמת משפחה של מרגל.

הערכה שלהלן כוללת מערכי שיעור ופעילויות לשלוש חטיבות הגיל במערכת החינוך (יסודי, חטי"ב וחטי"ע) וכן, קישורים למקורות נוספים ברשת העוסקים בסיפורו של אלי כהן.

ניתן לעסוק בנושא בסמוך ליום הוצאתו להורג – 18 במאי, ט"ז באייר או במהלך שנת הלימודים בתחומי דעת רלוונטיים. על בתי הספר להיערך לקיום פעילות חינוכית-ערכית, במסגרת בית ספרית ובמסגרת כיתתית לרבות שיעורים, טקסים ופעילויות העוסקים בפעילותו ובמורשתו של אלי כהן.

אנו מקווים שערכת פעילות זו תסייע בידיכם לתכנן ולבצע את הפעילות החינוכית האמורה.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מטרות :

מטרות בתחום התוכן :

- ◆ הכרת פעילותו של אלי כהן ותרומתה למדינת ישראל.
- ◆ הבנת הקשר בין פעילותו של אלי כהן לבין תהליכים ואירועים היסטוריים.
- ◆ הגדרת המונח "הנצחה" והכרת הדרכים בהן ניתן להנציח את מורשתו וזכרו של אדם.
- ◆ חשיפת היבטים שונים בחייו של אלי כהן והקשר בינם לבין פעילותו.

מטרות בתחום הערכים :

- ◆ זיהוי הערכים המרכזיים בסיפורו של אלי כהן וגיבוש דעה אישית ביחס אליהם.
- ◆ טיפוח ערכים של "אהבת המולדת", "מסירות", "תרומה" ו"נתינה".
- ◆ גיבוש עמדה כלפי קונפליקטים ערכיים בסיפורו של אלי כהן.

מטרות בתחום החשיבה והמיומנויות :

- ◆ איתור ואיסוף מידע ממקורות שונים רלוונטיים לנושא.
 - ◆ קריאה ביקורתית של טקסטים מסוגים שונות (כתובים, חזותיים).
 - ◆ ניתוח טקסטים : הבחנה בין עיקר לטפל, בין עובדה לבין דעה, זיהוי טיעונים וזיהוי נקודות מבט שונות.
 - ◆ הצגת טיעון – שכנוע (דיבור בציבור, דיבייט, כתיבת טיעון).
 - ◆ פיתוח מיומנויות של עבודה שיתופים בצוות.
 - ◆ הבחנה בין מקורות מידע ראשוניים לבין מקורות מידע משניים.
-

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מערכי שיעור ופעילויות לבית הספר היסודי

בשנה החולפת מלאו 50 שנה להוצאתו להורג של המרגל אלי כהן. בשנה הבאה ימלאו 50 שנה למלחמת ששת הימים, שכידוע לאלי כהן הייתה תרומה מכריעה לניצחון בחזית הסורית במלחמה זו. חשוב לזכור כי רוב האנשים שמילאו תפקידים דומים חזרו בשלום וזהותם אינה ידועה. חלקם נפלו במילוי תפקידם, והם נשארו סמויים ולא מוכרים. מערכי השיעור והפעילויות לבית הספר היסודי מזמנים מפגש מרתק ומרגש עם דמותו ופועלו של אלי כהן באמצעות פעילות חווייתית של פענוח כתבי חידה, ולמידה מתוך מקורות מידע היסטוריים - תעודות, מסמכים, מכתבים, תמונות ועוד.

ניתן לעסוק בנושאים הללו בסמוך ליום הוצאתו להורג – 18 במאי או במהלך שנת הלימודים בשיעורי חינוך.

אנו מקווים שמערכי השיעור והפעילויות יסייעו בידיכם לתכנן ולבצע את הפעילות החינוכית האמורה.

שיעור 1 - מגדלור בחשכה

על דמותו המופלאה ועל תרומתו של אלי כהן המרגל הישראלי בדמשק

רציונל:

בשנה החולפת מלאו 50 שנה להוצאתו להורג של המרגל אלי כהן. בשנה הבאה ימלאו 50 שנה למלחמת ששת הימים, אשר לאלי כהן הייתה תרומה מכריעה לניצחון בחזית הסורית במלחמה זו. ראינו לנכון ללמד קצת על דמותו – הן מפאת חשיבותה והן בתור הכנה לשנה הבאה. עם זאת, חשוב לזכור כי רוב האנשים שמילאו תפקידים דומים חזרו בשלום וזהותם אינה ידועה. חלקם נפלו במילוי תפקידם, והם נשארו סמויים ולא מוכרים.

בשיעור זה נכיר מעט את הדמות המיוחדת הזו, אלי כהן, שהעיד על עצמו:

”הרגשתי בדידות נוראה, אך ראיתי עצמי כמגדלור השולח בעקשנות אותותיו בתוך הלילה כדי להזהיר ולשמור על אנייה יקרה, הנקראת ישראל, מפני הסכנות האורבות לה”.

מטרות:

- התלמידים יכירו את דמותו המיוחדת של איש המודיעין אלי כהן.
- התלמידים יזהו את התכונות ואת הערכים הנדרשים לתפקיד איש מודיעין.
- התלמידים יכירו ויעריכו את תרומתו המיוחדת של אלי לביטחון מדינת ישראל ויביעו הוקרה על כך (ע"י כתיבה).

ההכנות הנדרשות:

- לבצע את הפעילות המקדימה, מראש, כך שהתלמידים יגיעו לשיעור עם מידע שאספו מבני משפחה.
- לצלם את דיוקנו של אלי כהן (נספח 1) עבור הצגה בפני התלמידים.
- לצלם את כתבי החידה (נספח 2) – כל כתב חידה כפול 3 פעמים (סך הכול חמישה כתבי חידה, 15 עותקים, עותק לכל זוג). לתשומת לבכם, ישנם כתבי חידה נפרדים לצעירים ולבוגרים. המלל הוא אותו מלל אך הכתב שונה. לצעירים – צורות, לבוגרים – נקודות.
- להכין את שתי התמונות של אלי כהן (נספח 4) להצגה לתלמידים.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

- להביא לבבות כמספר תלמידי הכיתה. רצוי שהלבבות יהיו בארבעה צבעים שונים.

פעילות מקדימה – מה אני יודע?

- נבקש מהתלמידים לשאול בני משפחה שחיו בתקופת מלחמת ששת הימים (תשכ"ז 1967) מה הם יודעים על אלי כהן, וכן לתעד זאת לקראת שיתוף בכיתה.

פתיחה: אבא רחוק

- נתחפש לילדה ונציג את המונולוג הבא:
שלוש, קוראים לי סופי, קיצור של סופיה. לכולנו יש אבא. יש כאלה שהוא יותר בבית ויש כאלה שפחות, אבל אני רוצה לספר קצת על אבא שלי. אבא של רובכם הולך בבוקר לעבודה וחוזר בערב. מתי אבא שלכם מגיע הביתה מהעבודה?
 - נעצור רגע את המונולוג ונבקש מכמה תלמידים לשתף אותנו בשעות בהן אבא חוזר הביתה (18:00, 19:30 וכו'). המטרה: ליצור הזדהות ושיתוף. מספיק 3-4 תלמידים כדי מצד אחד לשתף מצד שני לא לסטות מהנושא).
 - אבא שלי הולך לעבודה וחוזר רק אחרי כמה חודשים... אימא מגדלת לבד אותי ואת אחותי עירית ואחי שי. אבא שלי הוא גיבור, וגם אימא היא גיבורה, כי היא נותנת לאבא לעבוד בעבודה שלו. הגיע הזמן שאגלה לכם מהי עבודתו של אבי. אבל קודם תגלו לי במה אבא שלכם עובד.
 - נעצור שוב ונשמע מכמה תלמידים את מקצועו של אביהם.
- אבא שלי הוא איש מודיעין. ששש.... אל תגלו... זה סודי מאוד!!! אבא לא גר איתנו בבית. הוא גר בדמשק, עיר הבירה של סוריה. התפקיד שלו זה להעביר למדינת ישראל מידע שיכול לעזור לה להתגונן מפני סכנות ותכניות של האויב הסורי. זה תפקיד מסוכן מאוד, אבל גם חשוב. כי סוריה רוצה לפגוע בישראל. אתם יודעים מה אבא גילה שהם מתכננים?
גם אני לא אגלה לכם - אלא תצטרכו לגלות בעצמכם...

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שיעור 1 - פעילות א' : הצופן

- שיח בנושא צופן : מה זה? מתי משתמשים בצופן?
- הצגת התמונה של אלי כהן (נספח 1).
- הסבר כללי : אלי כהן היה צריך להעביר לישראל ידיעות מודיעיניות מסוריה. אם היה מתקשר למפעיליו ומספר להם בעברית או בערבית את מה שהוא יודע – היו מיד מגלים שהוא מרגל. כדי להיות סוכן סמוי צריך לדעת להתנהל בחכמה רבה. לכן אלי השתמש בצופן סודי להעברת הידיעות.
- הסבר לגבי כתבי החידה, הבנויים כצופן. ישנם חמישה כתבי חידה. כל זוג מקבל עותק של אחד מהכתבים, כך שיוצא שכל כתב חידה מפוענח על ידי שניים או שלושה זוגות תלמידים.
- פעילות בזוגות -פיענוח כתבי החידה (נספח 2) (התלמידים יפענחו את הכותרת ואת המשפט המסכם של קטע המידע שהם מקבלים).
- בנספח 3 מוצגים הפתרונות של כתבי החידה, למורה.
- במליאה : סבב בו כל זוג ישתף במידע אותו למד.

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 1

שיעור 1 – פעילות א' – דיוקן של אלי כהן

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 2

שיעור 1 – פעילות א': כתבי חידה

מפתח סימנים לשכבות הגיל הצעיר

⊕ - ל	♥ - א
← - מ	○ - ב
▭ - נ	□ - ג
× - ס	⇒ - ד
😊 - ע	☁ - ה
💣 - פ	✦ - ו
▮ - צ	🗿 - ז
⬡ - ק	➤ - ח
☪ - ר	👤 - ט
^ - ש	👤 - י
△ - ת	— - כ

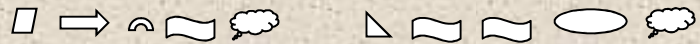
מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

כרטיסי כתב החידה לשכבות הגיל הצעיר

קבוצה ראשונה:

המים של מדינת ישראל מגיעים מהכנרת. והכנרת מקבלת את המים שלה מהירדן. הירדן מקבל את המים שלו משלושה נחלים גדולים – חצבאני, בניאס ודן. הסורים רצו שיהיו פחות למדינת ישראל, לכן תכננו לשנות לבניאס את המסלול כדי שהמים שלו יגיעו אליהם לסוריה ולא לישראל!

קבוצה שנייה:

מדינת ישראל חייבת מים כדי להתקיים... הסורים ניסו לפגוע במוביל הארצי, צינור ענק העובר כמעט בכל המדינה ובתוכו זורמים המים מהכנרת בצפון לכל האזורים בארץ. הסורים רצו לעשות חורים בצינור הענק הזה כדי שהמים ישפכו החוצה...

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה שלישית:

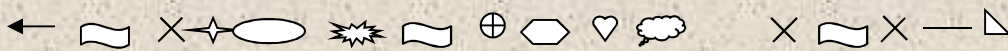

אלי כהן היה מקורב לאנשי הצבא הסורי. הוא ידע בדיוק איזה סוג מטוסים יש לסורים, איפה מאגרי הדלק שלהם, מה סוג הנשק בו הם משתמשים וכמה נשק יש להם מכל סוג, ועוד. בזכות מידע זה ישראל ידעה להיערך טוב יותר לחזית מול סוריה.

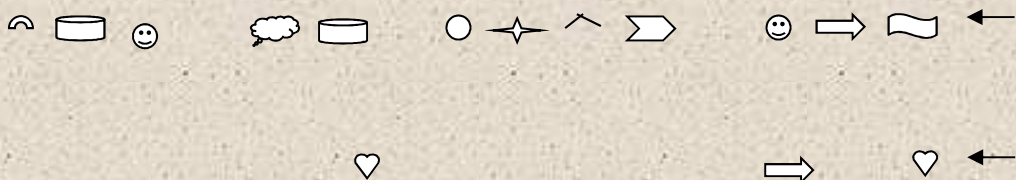

וחסך בכך הרבה חיי אדם.

קבוצה רביעית:

אלי כהן המליץ לאנשי הצבא הסורי לטעת עצים גדולים בשם "אקליפטוסים" היכן שיש להם בונקרים וביצורים. הסיבה שאמר לסורים: להסתיר ולהסוות. הסיבה האמתית: כדי שבעת מלחמה ישראל תדע בדיוק היכן הבונקרים ותוכל להפגז במדויק ולהמעיט בסיכון המטוסים.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

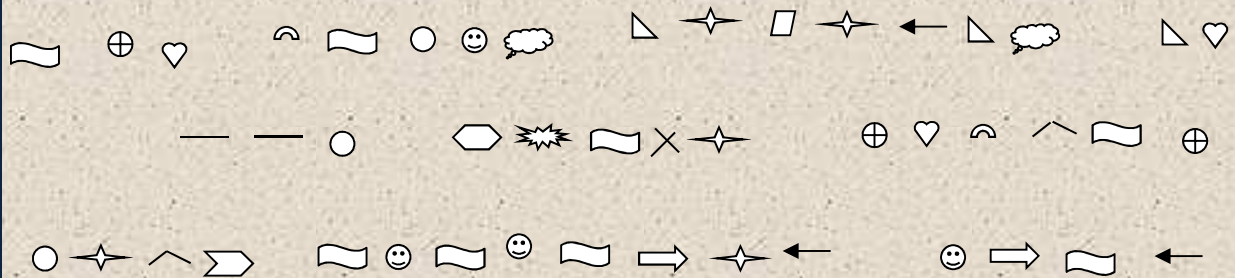
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה חמישית:

אלי כהן הרבה להצטלם עם קצינים ומפקדים בצבא הסורי. לתמונות הייתה מטרה כפולה: א. שישראל תדע לזהות את צמרת הצבא הסורי ותדע מהו תפקידו של כל אחד שם. ב. לתת הצצה נדירה לעומק השטח הסורי – איך הוא נראה ומהם פני השטח.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 2

שיעור 1 – פעילות א': כתב חידה לשכבות הבוגרות

לבוגרים – כתב נקודות:

ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
ooo	oo	o	ooo	oo	o	ooo	oo	o
ס	ן	נ	ם	מ	ל	ך	כ	י
ooo	oo	o	ooo	oo	o	ooo	oo	o
ת	ש	ר	ק	ץ	צ	ף	פ	ע
ooo	oo	o	ooo	oo	o	ooo	oo	o

הסבר לכתב של הנקודות:

לכל משבצת יש מסגרת אחרת – קו עליון וקו ימני, כל קווי המסגרת, קו תחתון וקו שמאלי.
בכל משבצת יש שלוש אותיות ושלושה סוגי נקודות – נקודה אחת, שתי נקודות ושלוש.
השילוב בין המסגרת למספר הנקודות מרמז על האות. למשל צורה כזו

דוגמה: האות א'
האות ע'

את המילה "בהצלחה" נכתוב כך:

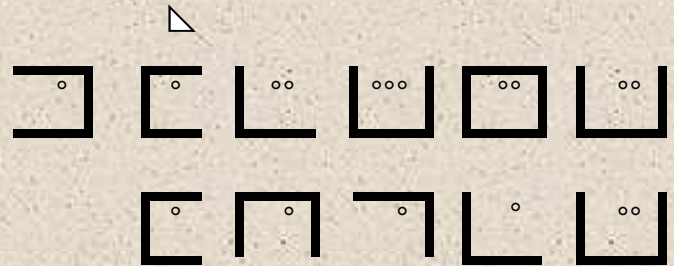
**המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה**

מדינת ישראל
משרד החינוך

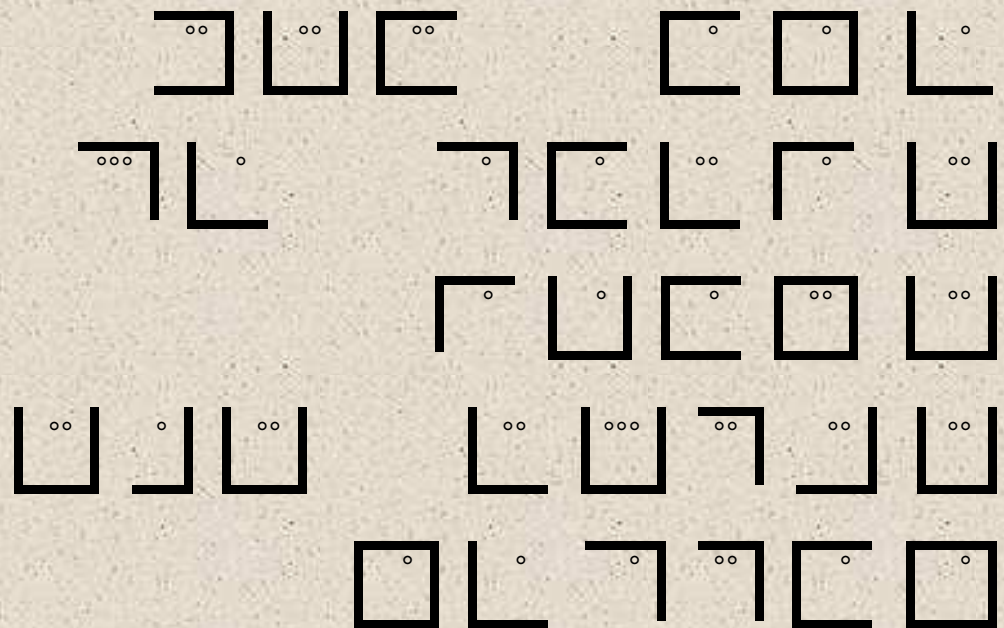
מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה שניה:

מדינת ישראל חייבת מים כדי להתקיים... הסורים ניסו לפגוע במוביל הארצי, צינור ענק העובר כמעט בכל המדינה ובתוכו זורמים המים מהכנרת בצפון לכל האזורים בארץ. הסורים רצו לעשות חורים בצינור הענק הזה כדי שהמים ישפכו החוצה...

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה שלישית:

כַּחַטְטַח חַלְלֵי לַלְלֵי

אלי כהן היה מקורב לאנשי הצבא הסורי. הוא ידע בדיוק איזה סוג מטוסים יש לסורים, איפה מאגרי הדלק שלהם, מה סוג הנשק בו הם משתמשים וכמה נשק יש להם מכל סוג, ועוד. בזכות מידע זה ישראל ידעה להיערך טוב יותר לחזית מול סוריה.

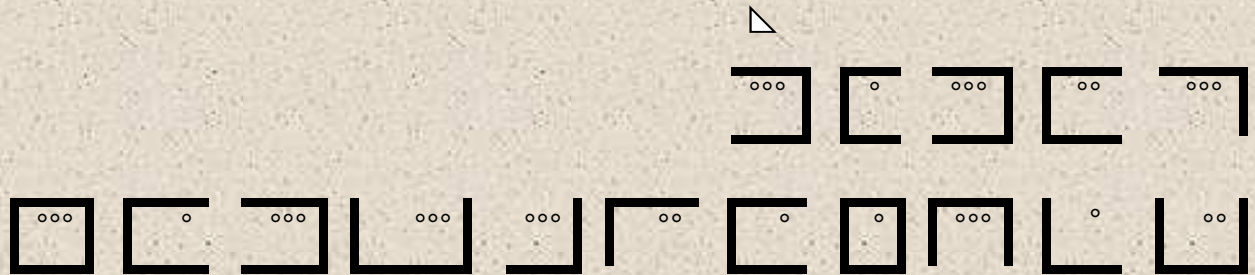
לַלְלֵי חַלְלֵי כַּחַטְטַח
טַטְטַח חַלְלֵי לַלְלֵי
טַטְטַח חַלְלֵי לַלְלֵי
טַטְטַח חַלְלֵי לַלְלֵי
טַטְטַח חַלְלֵי לַלְלֵי

מדינת ישראל
משרד החינוך

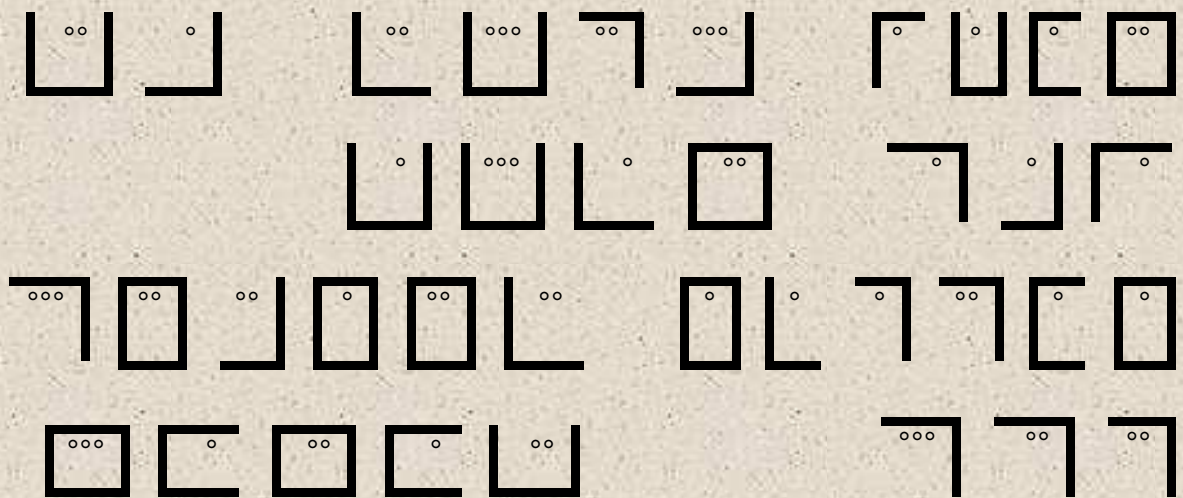
מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה רביעית:

אלי כהן המליץ לאנשי הצבא הסורי לטעת עצים גדולים בשם "אקליפטוסים" היכן שיש להם בונקרים וביצורים. הסיבה שאמר לסורים: להסתיר ולהסוות. הסיבה האמתית: כדי שבעת מלחמה ישראל תדע בדיוק היכן הבונקרים ותוכל להפגוז במדויק ולהמעיט בסיכון המטוסים.

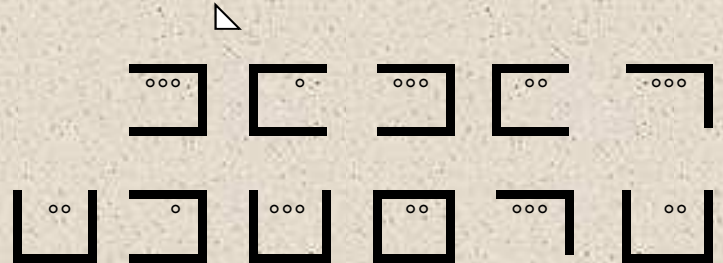

מדינת ישראל
משרד החינוך

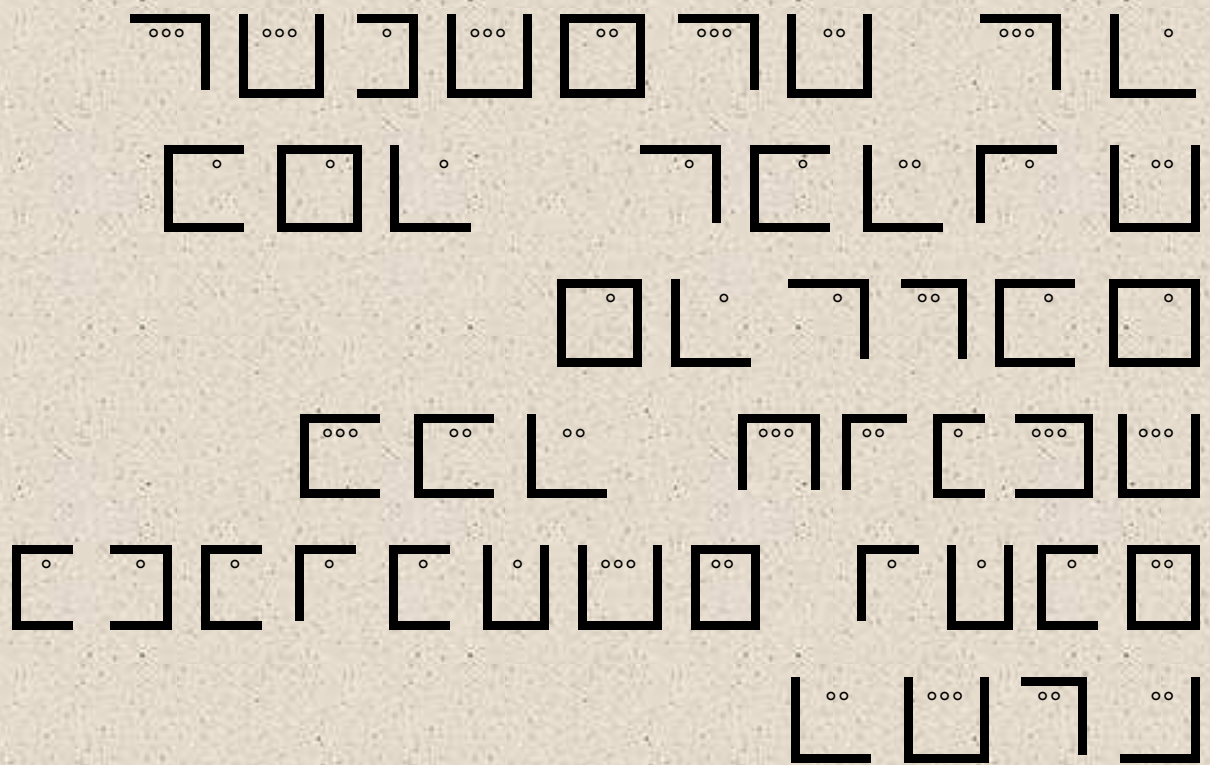
מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

קבוצה חמישית:

אלי כהן הרבה להצטלם עם קצינים ומפקדים בצבא הסורי. לתמונות הייתה מטרה כפולה: א. שישראל תדע לזהות את צמרת הצבא הסורי ותדע מהו תפקידו של כל אחד שם. ב. לתת הצצה נדירה לעומק השטח הסורי – איך הוא נראה ומהם פני השטח.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 3

שיעור 1 – פעילות א': פתרונות כתבי החידה - **בירוק** (למורה)

כרטיס פתרון – קבוצה ראשונה

הטיית הירדן:

המים של מדינת ישראל מגיעים מהכנרת. והכנרת מקבלת את המים שלה מהירדן. הירדן מקבל את המים שלו משלושה נחלים גדולים – חצבאני, בניאס ודן. הסורים רצו שיהיו פחות למדינת ישראל, לכן תכננו לשנות לבניאס את המסלול כדי שהמים שלו יגיעו אליהם לסוריה ולא לישראל!

אלי כהן העביר את המידע החשוב הזה לישראל.

כרטיס פתרון – קבוצה שניה

המוביל הארצי:

מדינת ישראל חייבת מים כדי להתקיים... הסורים ניסו לפגוע במוביל הארצי, צינור ענק העובר כמעט בכל המדינה ובתוכו זורמים המים מהכנרת בצפון לכל האזורים בארץ. הסורים רצו לעשות חורים בצינור הענק הזה כדי שהמים ישפכו החוצה...

אלי כהן העביר את המידע החשוב הזה לישראל.

כרטיס פתרון – קבוצה שלישית

מידע צבאי:

אלי כהן היה מקורב לאנשי הצבא הסורי. הוא ידע בדיוק איזה סוג מטוסים יש לסורים, איפה מאגרי הדלק שלהם, מה סוג הנשק בו הם משתמשים וכמה נשק יש להם מכל סוג, ועוד. בזכות מידע זה ישראל ידעה להיערך טוב יותר לחזית מול סוריה.

אלי כהן העביר את המידע החשוב הזה לישראל וחשך בכך הרבה חיי אדם.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

כרטיס פתרון – קבוצה רביעית

תכסיס האקליפטוסים:

אלי כהן המליץ לאנשי הצבא הסורי לטעת עצים גדולים בשם "אקליפטוסים" היכן שיש להם בונקרים וביצורים. הסיבה שאמר לסורים: להסתיר ולהסוות. הסיבה האמתית: כדי שבעת מלחמה ישראל תדע בדיוק היכן הבונקרים ותוכל להפגז במדויק ולהמעיט בסיכון המטוסים.

מידע חשוב זה עזר מאוד לישראל במלחמת ששת הימים.

כרטיס פתרון – קבוצה חמישית

תכסיס התמונות:

אלי כהן הרבה להצטלם עם קצינים ומפקדים בצבא הסורי. לתמונות הייתה מטרה כפולה: א. שישראל תדע לזהות את צמרת הצבא הסורי ותדע מהו תפקידו של כל אחד שם. ב. לתת הצצה נדירה לעומק השטח הסורי – איך הוא נראה ומהם פני השטח.

את התמונות העביר אלי לישראל וסיפק בכך מידע מודיעיני חשוב.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שיעור 1 - פעילות ב': בזהות כפולה

- הצגת שתי תמונות של אלי (נספח 4) אחת ביום חתונתו, השנייה עם קצינים בצבא הסורי.
- שיח: איך לדעתכם מרגיש אלי בתמונה הראשונה? ואיך בתמונה השנייה? איך זה, לדעתכם, לחיות בזהות כפולה?
- דיון: אילו תכונות נדרשות מאדם כדי להיות איש מודיעין? (דייקנות, זהירות, מסירות, נאמנות, אחריות, יצירתיות....) ונרשום את התשובות על הלוח.
- סיכום המסר, שלהיות איש מודיעין ולחיות תחת זהות בדויה, שאולה, זה וודאי קשה מאוד. זה אומר לחשוב משהו אחד ולבטא משהו אחר, להרגיש משהו אחד ולהסוות את הרגשות, להראות כלפי חוץ שאתה מישהו שונה לגמרי ממי שאתה באמת, ולהיזהר כל הזמן לשחק את התפקיד כי רגע אחד של טעות עלול לחשוף אותך.
- דיון: מה נותן לאדם מוטיבציה (רצון) להיות איש מודיעין למרות הסכנה והקושי שבכך?
- ציטוט משפט מתוך דבריו של אלי וכתיבתו על הלוח:
"הרגשתי בדידות נוראה, אך ראיתי עצמי כמגדלור השולח בעקשנות אותותיו בתוך הלילה כדי להזהיר ולשמור על אנייה יקרה, הנקראת ישראל, מפני הסכנות האורבות לה".
- נבקש מהתלמידים להתייחס לדבריו שלו של אלי ולאחר מכן נרחיב את הדיבור על הדימוי שאלי בחר להשתמש בו ועל משמעויותיו.
- דיון: אילו תכונות ואילו ערכים ניתן לזהות בדמותו ובפועלו של אלי כהן?

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 4

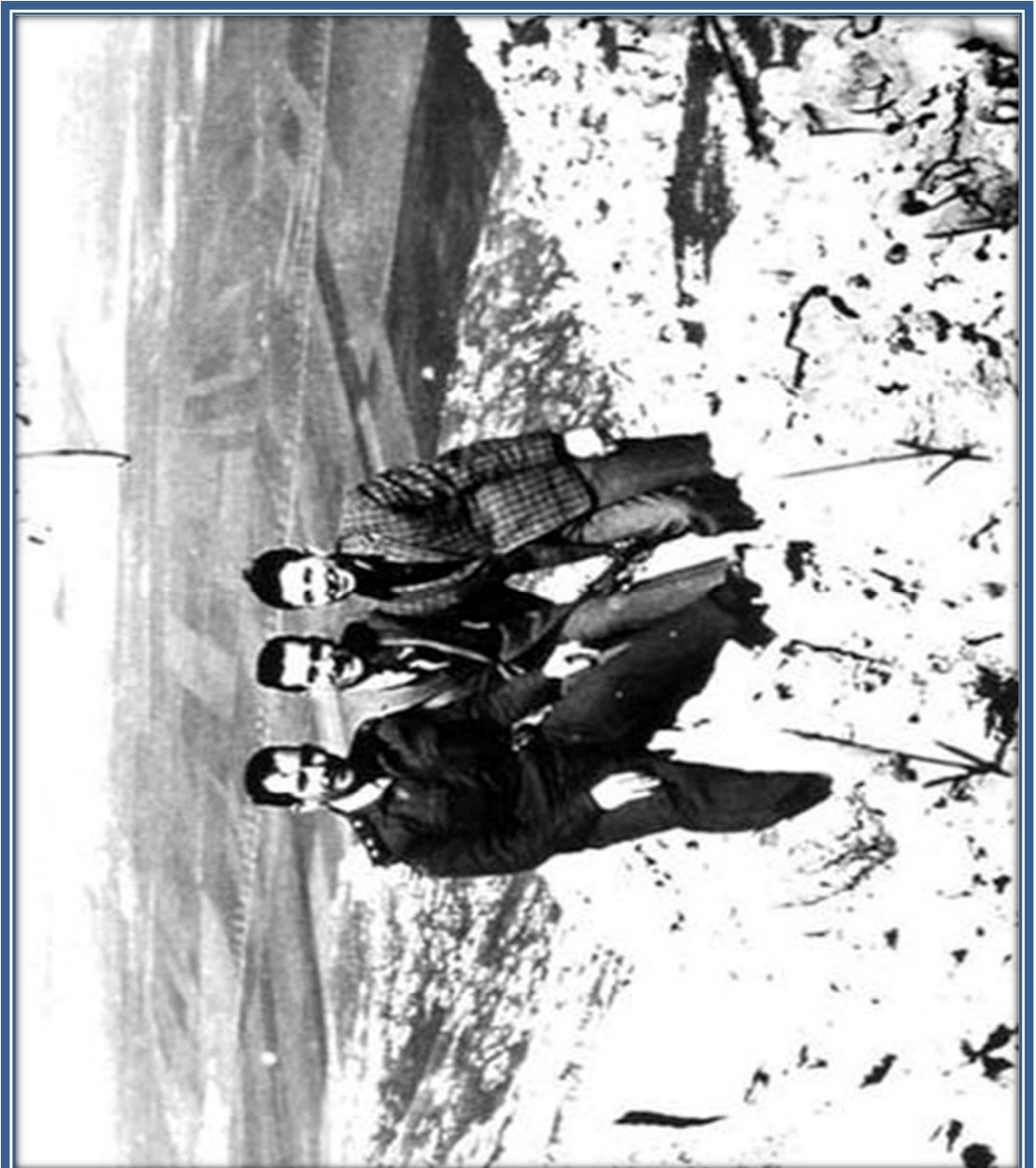
שיעור 1 – פעילות ב': תמונות

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שיעור 1 - פעילות סיכום: מלב אל לב

- נכתוב על הלוח ארבע משימות כתיבה.
- נחלק לכל תלמיד לב (נספח 5)
- כל תלמיד יבחר משימת כתיבה אחת ויכתוב על הלב, באופן אישי.

המשימות :

1. אילו יכולתם לפגוש את אלי כהן – מה הייתם שואלים אותו? מה הייתם אומרים לו?
 2. כתבו מכתב הוקרה לנדיה, אלמנתו של אלי.
 3. כתבו מכתב לסופי, ביתו הבכורה של אלי, הייתה בת 5 כשאביה הוצא להורג.
 4. כתבו מכתב לשי, בנו הצעיר של אלי, היה בן כמה חודשים כשאביו הוצא להורג.
- נאפשר למי שמעוניין לשתף במה שכתב.
 - ניתן להציג את התוצרים בסביבת הלמידה.

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 5

שיעור 1 - פעילות סיכום : לבבות לפעילות כתיבה

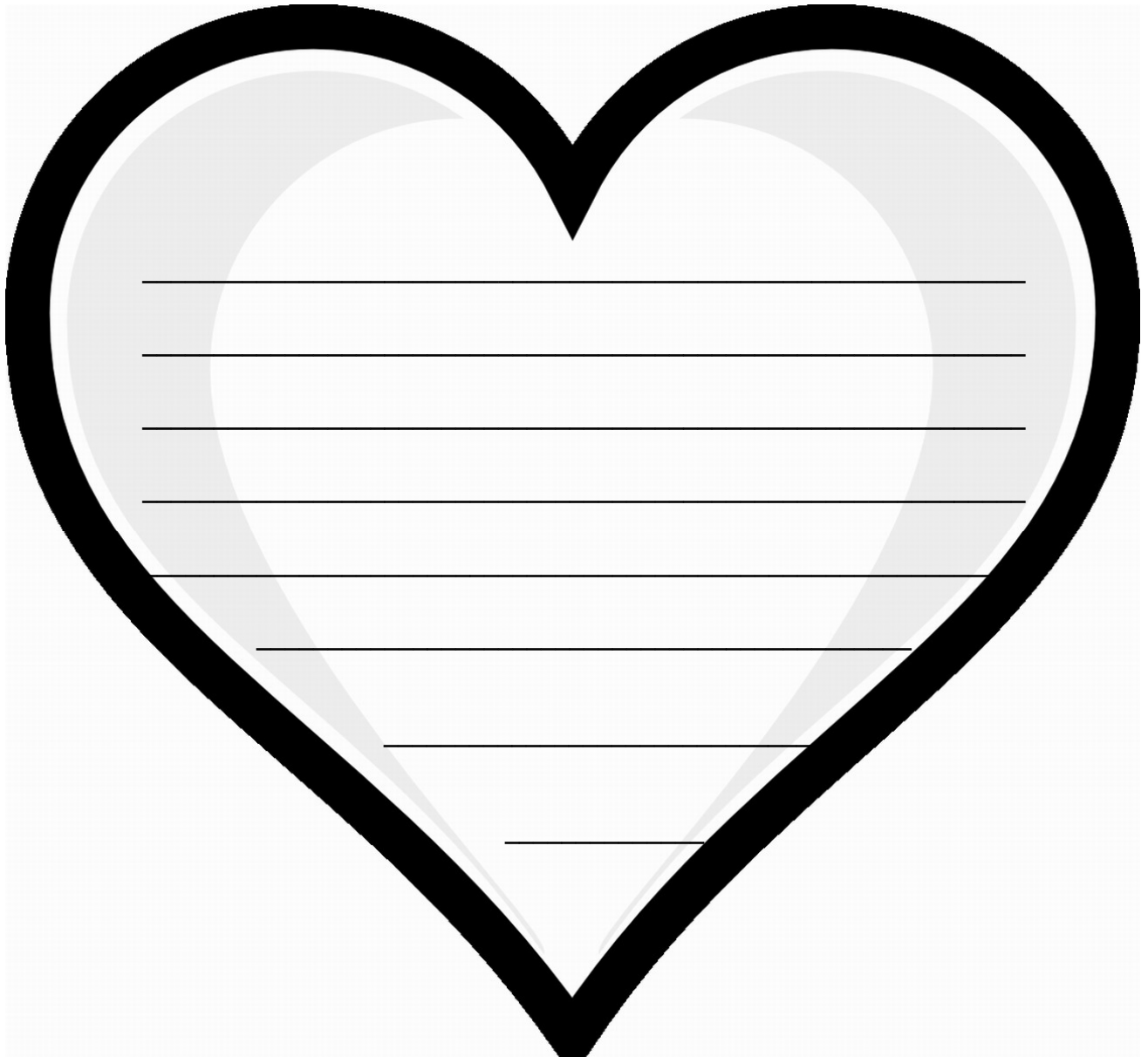
אילו יכולתם לפגוש את אלי כהן -
מה הייתם שואלים אותו? מה הייתם אומרים לו?

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

כתבו מכתב הוקרה לנדיה כהן, אלמנתו של אלי כהן

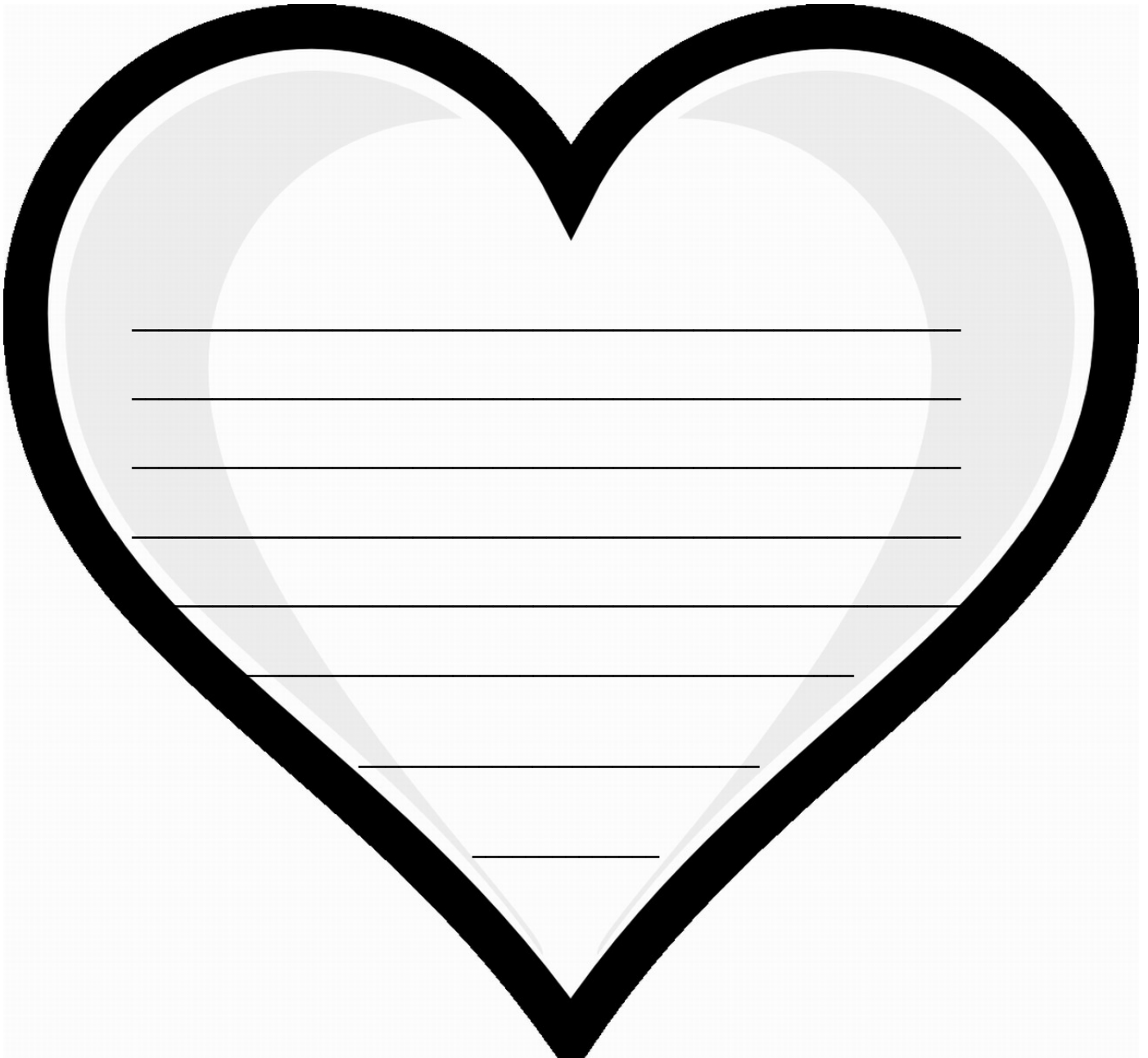
A large heart shape with a thick black outline and a light gray shadow. Inside the heart are several horizontal lines for writing.

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

**כתבו מכתב לסופי, בתו הבכורה של אלי כהן,
שהיתה בת 5 כאשר אביה הוצא להורג.**

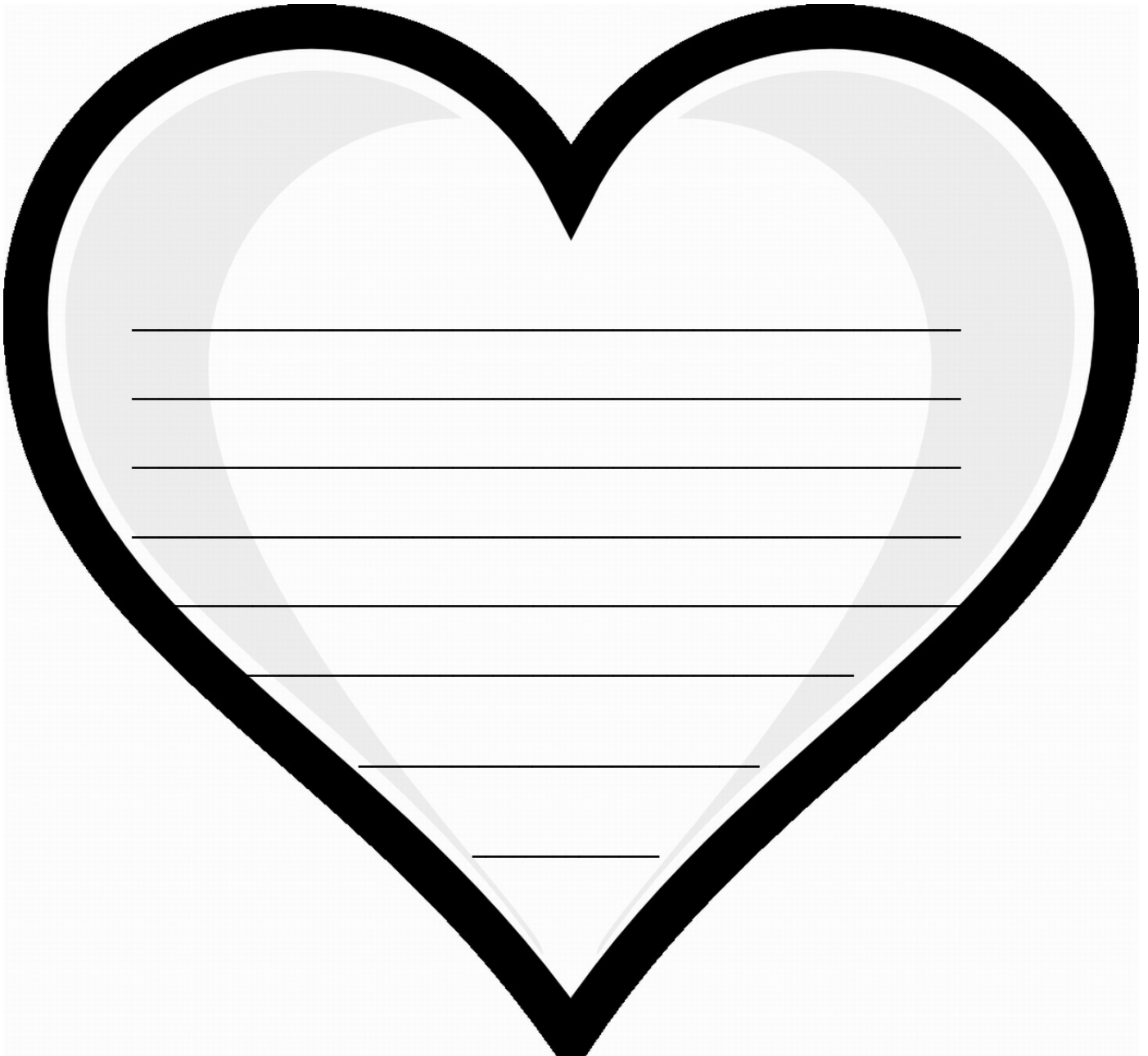

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

כתבו מכתב לשי כהן, בנו הצעיר של אלי כהן, שהיה בן כמה
חודשים כאשר אביו הוצא להורג.

שיעור 2 - לא בוגד, שליח

על דמותו המופלאה ועל תרומתו של אלי כהן, מרגל ישראלי בדמשק

רציונל

בשנה החולפת מלאו 50 שנה להוצאתו להורג של המרגל אלי כהן. בשנה הבאה ימלאו 50 שנה למלחמת ששת הימים, אשר לאלי כהן הייתה תרומה מכריעה לניצחון בחזית הסורית במלחמה זו. ראינו לנכון ללמד קצת על דמותו – הן מפאת חשיבותה והן בתור הכנה לשנה הבאה. עם זאת, חשוב לזכור כי רוב האנשים שמילאו תפקידים דומים חזרו בשלום וזהותם אינה ידועה. חלקם נפלו במילוי תפקידם, והם נשארו סמויים ולא מוכרים.

במהלך המשפט הטיח השופט באלי כהן ובסייעניו, שעזרו לו במשימתו, בנעימה של בוז "אתם הבוגדים!" אלי כהן השיב בקול רם וצלול: "אני לא בוגד, אני שליח". בשיעור זה נלמד על שליח מסור זה. אחת ממטרות הלימוד היא לזכור את אלי: "מכיוון שלא ניתן להחזיר את אלה שהלכו לעד, עלינו לפחות להצילם מהשכחה" (דבורה עומר בספרה "בודד בדמשק", לזכרו של אלי). "הוא הלך לקשה שבתפקידים שעם יכול להטיל על אחד מבניו. לא הרפתקה דחפה אותו. השליחות היא שציוותה עליו" (שמעון פרס).

מטרות:

- התלמידים יעמיקו את ההכרות עם דמותו של אלי כהן.
- התלמידים יתוודעו למפעלי ההנצחה הרבים לזכרו של אלי.
- התלמידים ייקחו עימם "צידה לדרך" לחייהם הפרטיים, מתוך דמותו ופועלו של אלי כהן.
- התלמידים יביעו הערכה והוקרה כלפי פעלו של אלי (בכתיבה).

ההכנות הנדרשות:

- להכין אמצעים להצגת מצגת ההנצחה.
- לצלם פעמיים את כרטיסי המידע (נספח 1) ולגזור כל כרטיס בנפרד.
- לצלם את הפתקים בצורת כף רגל או תרמיל (נספח 2) כמספר תלמידי הכיתה.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

פתיחה:

למורה: במידה ואתה מקיים את שני השיעורים – ראה שיעור זה כהמשך. במידה וזהו השיעור היחיד – רצוי לערוך פעילות מקדימה, מראש, בה התלמידים ישאלו בני משפחה שחיו בתקופת מלחמת ששת הימים (תשכ"ז 1967) מה יודעים על אלי כהן ויתעדו, לצורך שיתוף בכיתה.

- תזכורת: בשיעור הקודם למדנו מעט על דמותו של איש המודיעין אלי כהן.
- סבב בו כל תלמיד ישתף במשהו אחד שהיה משמעותי לו מהשיעור הקודם. (מידע / תחושות שעלו בעקבות השיעור / דברים שהתחדדו לו ועוד).
- בשיעור זה נמשיך להתחקות אחר דמותו – תחילה בדרך בה אחרים רואים אותו ואחר כך בהנצחה שלו.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שיעור 2 – פעילות א' – איך ראו אותו?

- חלוקת הכיתה ל- 8 קבוצות.
- כל קבוצה תקבל כרטיס מידע (ישנם ארבעה סוגי כרטיסים, כל כרטיס יחולק לשתי קבוצות). תלמידי הקבוצה יקראו את קטעי המידע וידגישו בכל קטע בין 5 ל- 10 מילים / צירופי מילים או ביטויים הנראים לכם מרכזיים / חשובים ביותר.

במליאה:

- סבב בו כל קבוצה תקריא את המילים והביטויים שסימנה, תוך תיעוד על הלוח.
- נבקש מהתלמידים להתבונן על כל המילים המרכזיות והביטויים ולחשוב מה הם לומדים על דמותו של אלי כהן.
- הקראת דבריו של אלי על עצמו: "אני לא בוגד, אני שליח".
- דיון: אלי היה שליח של העם והיה לכך מחיר. מחיר שהוא שילם ומחיר ששילמה משפחתו. המחיר היה לא פשוט, אך אלי היה נאמן לשליחותו. כיצד אתם רואים אותו ואת דמותו? מה ניתן ללמוד מאלי? אילו תכונות אופי ניתן לזהות בו? אילו ערכים באים לידי ביטוי בהתנהגותו?

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 1

שיעור 2 – פעילות א' : כרטיסיות מידע לתלמידים

יצחק רבין

אלי שליוח העם

"הוא היה בודד בדמשק. הוא עבד לבד, אכל לבד וישן לבד. ישב בחשכת הלילה אל מכשיר הקשר וכרה אוזניו. הסתכל על סביבותיו במשך היום, ופקח עיניו..."

דמותו היא רק מופת ודוגמה לאותם גיבורים אלמונים, העושים מלאכת קודש אמיצה, שקדנית ושתקנית, גם מאחורי קווי האויב, ללא זרי דפנה ושלא על מנת לקבל פרס ופרסום... אין שיעור לתודה שמדינת ישראל חבה להם.

הוא היה מהטובים שבחבורה, מאלה שהידעות אשר העבירו לישראל אפשרו לנו לדעת ואפשרו לנו גם לפעול".

אלי כהן כאיש פרטי:

אני זוכר אותו כאיש פשוט ועדין, ביישן וצנוע.

אחת התמונות שנחרתה בזיכרוני היא של אלי עומד ליד הכיריים ומתפאר בחיך דק שהוא מומחה לבישול מרק ערב לחך... מתחת לסינר היה לבוש בקפידה – מכנסיים וחולצה מגוהצים שכאילו נתפרו ונמתחו על גופו.

לא היה גנדרן, אך היה גבר נקי מאוד ששמר על הופעה קפדנית, היה קנאי לסדר ולניקיון... אהבתי את חוש ההומור שלו – לפעמים היה שולף חצאי משפטים מפתיעים כמו שפנים של קוסם...

סמי מיכאל (סופר), אחיה של נדיה כהן, אלמנתו של אלי

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

אלי כאבא

"אני זוכרת את אבא שמח כל הזמן.

הייתי בת ארבעה חודשים כשנסע בפעם הראשונה, ומאז ראיתי אותו אחת לכמה חודשים.

כשהוא הגיע מהנסיעות, הבית התחיל לחיות... טיולים, מתנות, ביקורים של המשפחה שלו. אני זוכרת אותו צוחק, חוגג, אפילו בנהיגה במכונית היה מוחא כפיים. הוא אהב מאוד ילדים, אהב לגעת בהם, לשחק אתם, נתן להם לפרוע את שערם, למשוך לו בשפם, והם רצו להיות אתו...

אבא... הביא מזוודה מלאה מתנות במיוחד בשבילי, נישק וחיבק ואהב אותי כל כך".

סופי בן דור, בתו של אלי כהן

המחיר המשפחתי

"את כל ההריונות עברתי לבד, אלי לא היה אתי... ובינתיים אני בהריון, עם ילדה בת שלוש והשנייה בת שנה... והוא מגיע הביתה – ושוב המזוודה נארזת..."

הייתה עצבות גדולה... אלו היו שנים של בדידות, ללא חג, ללא שבת, ללא חיים, ללא שמחה ותמיכה.

סופי רצתה אבא... לאלי לקח המון זמן ללטף ולחבק אותה, לתת לה את הביטחון שהוא אבא שלה...

מה שהיא ראתה אצל חברות שלה, לא היה דבר כזה בבית שלנו. היא ראתה אצל החברות אבא שיוצא בבוקר וחוזר בצהריים...

נדיה כהן, אלמנתו של אלי

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 2

שיעור 1 – פעילות א': מילים / צירופי מילים וצירופי לשון מרכזיים בטקסטים (למורה)

קטע ראשון - אלי שליח העם

בודד, לבד, מופת ודוגמה, גיבורים אלמונים, העושים מלאכת קודש אמיצה, שקדנית ושתקנית, גם מאחורי קווי האויב, שלא על מנת לקבל פרס ופרסום, מהטובים שבחבורה.

קטע שני - אלי כהן כאיש פרטי

פשוט ועדין, ביישן וצנוע, לבוש בקפידה, לא היה גנדרן, אך היה גבר נקי מאוד ששמר על הופעה קפדנית, היה קנאי לסדר ולניקיון, חוש הומור.

קטע שלישי - אלי כאבא

שמח, כשהוא הגיע מהנסיעות הבית התחיל לחיות, צוחק, חוגג, אהב מאוד ילדים, אהב לגעת בהם, לשחק אתם, והם רצו להיות אתו, נישק וחיבק ואהב אותי כל כך.

קטע רביעי - המחיר המשפחתי

עברתי לבד, אלי לא היה אתי, והוא מגיע הביתה – ושוב המזוודה נארזת... הייתה עצבות גדולה... אלו היו שנים של בדידות, ללא חג, ללא שבת, ללא חיים, ללא שמחה ותמיכה, סופי רצתה אבא.

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

שיעור 2 – פעילות ב' - הנצחה

- דיון בנושא הנצחה: מהי הנצחה? מתי צריך ולשם מה? כיצד ניתן להנציח מישהו? אילו דרכי הנצחה הם מכירים ואם יש להם רעיונות משלהם לדרכי הנצחה.
- אפשר לבקש מהתלמידים לציין ולהתייחס לדמויות שהונצחו מהמעגל האישי-משפחתי ומהמעגל החברתי-לאומי שהם מכירים. ניתן גם לשאול אם תלמידים מכירים צורות הנצחה של אלי כהן.
- הצגת המידע: אלי נתפס והוצא להורג, אך למעשיו הייתה תרומה ישירה על מדינת ישראל. בזכות מסירותו ותרומתו הוא זכה לצורות הנצחה רבות: שכונות ורחובות על שמו בערים רבות בארץ, בית ספר על שמו ומושב אליעד ברמת הגולן על שמו.
- דרכי הנצחה אלו מבטאות את ההערכה וההוקרה הרבה שחשים כלפיו וכלפי מעשיו.
- מצגת עם תמונות של חלק מהמקומות על שמו (קובץ מצ"ב).

סיכום א' – מה למדתי ממנו

- חלוקת פתקים ריקים: פתק בצורת כף רגל או תרמיל (נספח 2). – ניתן להשתמש גם בנייר אחר.
- פעילות כתיבה: כל תלמיד יכתוב מה למד מדמותו של אלי ויכול לקדם אותו בחיים הפרטיים שלו או ערך מסוים שהתחדד אצלו.
- ניתן להציג את תוצרי הכתיבה בסביבת הלמידה.

סיכום ב' – לנדיה באהבה

- כתיבת מכתבים למשפחתו של אלי. המורה תקרא אותם, תוודא שראויים למשלוח. אופן משלוח המכתבים וכתובת המשלוח יפורסמו באתר משרד החינוך, במיקום החומרים על אלי כהן.

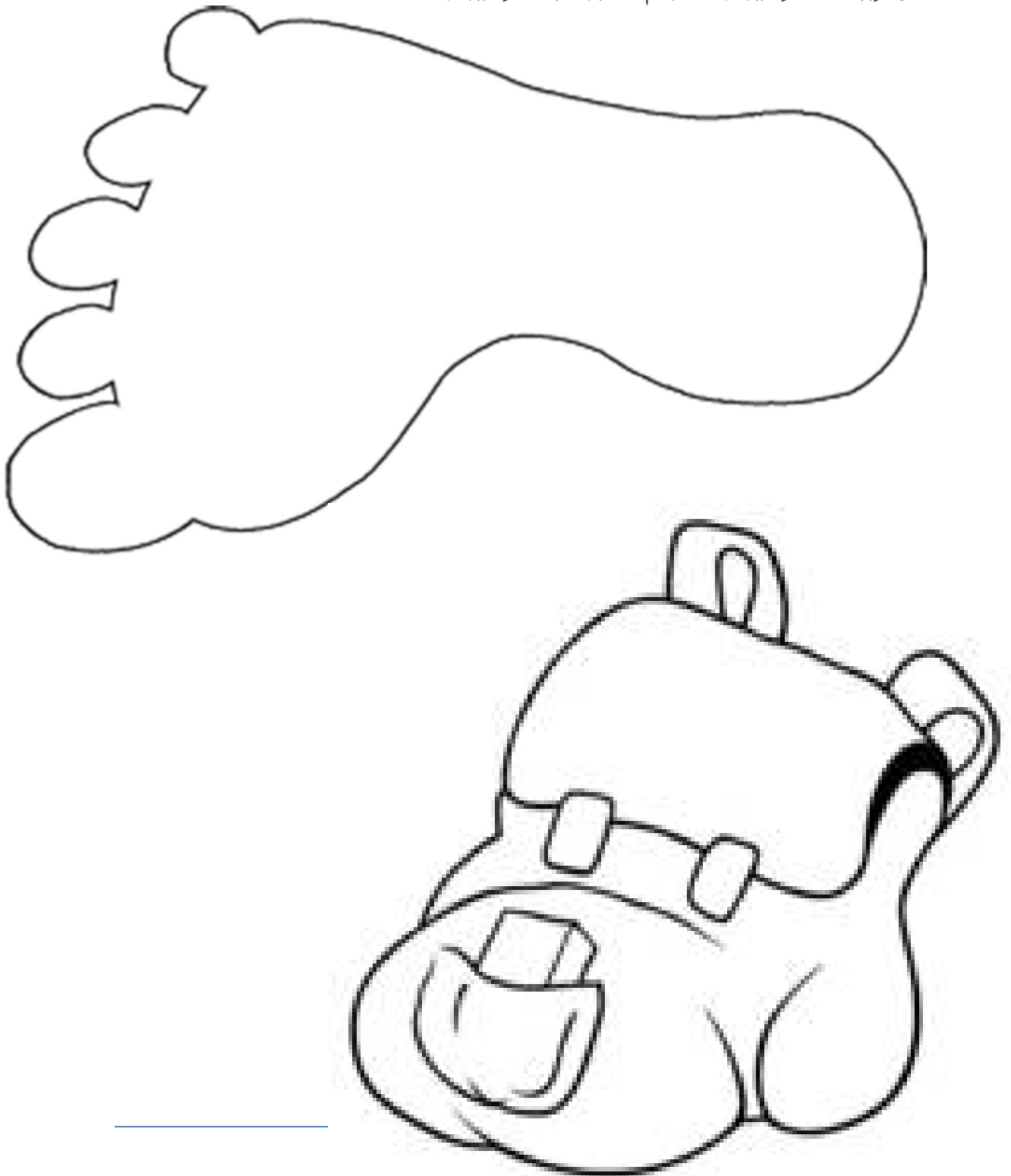
מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

נספח 2

שיעור 1 – פעילות א': פתקים לסיכום פעילות א'

מדינת ישראל
משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה
